

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 20 oktober 2022

Saken

Omställningsstudiestöd; ålder och
utbildning

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Rättelse enligt 36 § förvaltningslagen (2017:900) av överklagandehänvisningen nedan. Hänvisningen ska rätteligen vara enligt lagen om omställningsstudiestöd och inte studiestödslagen.

Den 27 februari 2023

~~Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.~~

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om omställningsstudiestöd för flertalet fristående kurser under perioden den 16 januari – den 4 juni 2023. I samband med ansökan uppgav hon att målet med studierna är en kandidatexamen i psykologi.

CSN avslog ansökan. Av skälen till beslutet framgår bland annat följande. NN kan inte få omställningsstudiestöd för att slutföra en kandidatexamen i psykologi eftersom utbildningens totala längd är längre än motsvarande 80 veckors heltidsstudier. För sökanden som är under 40 år får inte omställningsstudiestöd lämnas för utbildningar som har en utbildningslängd som motsvarar mer än 80 veckors heltidsstudier.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Hon har idag en högskoleexamen om 120 högskolepoäng. Det som saknas för att hon ska få en

kandidatexamen är 60 högskolepoäng, vilket skulle leda till att hon blir väsentligt mer anställningsbar på arbetsmarknaden. Syftet med studierna framgår även av det yttrande som Trygghetsrådet har skrivit. Hon ska studera 30 poäng fristående kurser under våren 2023 och sedan kandidatkursen i psykologi under hösten 2023.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet och inkom därefter, genom dess rättsavdelning, på begäran av nämnden, med ett yttrande av vilket bland annat följande framgår. CSN uppfattar att lagtiftarens tanke är att bedömningen av en utbildnings längd som utgångspunkt inte ska göras på individnivå. Bedömningen ska i normalfallet istället utgå från den sökta utbildningen som sådan. CSN anser därför att omställningsstudiestöd inte får lämnas innan det kalenderår den studerande fyller 40 år, till studerande som har ansökt om omställningsstudiestöd för att studera på program som enligt kurs- eller utbildningsplan omfattar mer än 80 veckors studier på heltid eller motsvarande.

NN har ansökt om omställningsstudiestöd för fristående kurser med målet att slutföra en kandidatexamen i psykologi. En kandidatexamen omfattar 180 högskolepoäng, vilket motsvarar heltidsstudier i 120 veckor. NN var senast beviljad studiemedel för kandidatprogrammet i Språk, kultur och kommunikation höstterminen 2019 och för studier på en fristående kurs vårterminen 2020. CSN anser att den sökta utbildningen, kandidatexamen i psykologi, som sådan är längre än 80 veckor. Att NN tidigare har läst 120 högskolepoäng och endast har 60 högskolepoäng kvar till en kandidatexamen bör enligt CSN:s mening sakna betydelse. Att hon vill avsluta utbildningen i ett annat huvudområde bör inte heller påverka bedömningen. I och med att hon tidigare varit registrerad på en kandidatutbildning anser CSN att studierna även innan hennes ansökan om omställningsstudiestöd har syftat till en kandidatexamen motsvarande 180 högskolepoäng. Att hon haft möjlighet att ta ut en högskoleexamen efter 120 högskolepoäng påverkar inte CSN:s bedömning. CSN menar därför att den utbildning NN har ansökt om omställningsstudiestöd för är längre än 80 veckor, vilket innebär att omställningsstudiestöd inte kan lämnas innan det kalenderår hon fyller 40 år. CSN anser därför att överklagandet ska avslås.

NN har fått tillfälle att inkomma med synpunkter på CSN:s yttrande, men hon har inte hörts av.

Författningsbestämmelser

Av 14 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiestöd får lämnas för en utbildning som motsvarar minst en veckas och som mest 80 veckors studier på heltid. Från och med det kalenderår då den studerande fyller 40 år får omställningsstudiestöd lämnas för en utbildning som är längre än 80 veckor på heltid eller motsvarande antal veckor på deltid.

Överklagandenämndens bedömning

Överklagandenämnden konstaterar inledningsvis att NN är yngre än 40 år och att hon således har rätt till omställningsstudiestöd för en utbildning som motsvarar som mest 80 veckors heltidsstudier.

Av förarbetena till 14 § till lagen om omställningsstudiestöd (prop. 2021/22:176 s. 195 ff) framgår bland annat följande.

”För att undvika uppskjutna eller förlängda studier finns det behov att sätta en gräns för hur långa utbildningar får vara för att ge möjlighet till omställningsstudiestöd. Utan en sådan gräns finns det risk för att personer skulle välja att skjuta upp studierna till den tidpunkt då man kan få omställningsstudiestöd för en del av utbildningen. Det kan i sin tur leda till ett försenat kompetenstillskott på arbetsmarknaden. Regeringen bedömer att omställningsstudiestödet är mycket förmånligt och kommer att kunna användas i stor utsträckning av de som behöver ställa om i yrkeslivet, oavsett 40-årsgränsen för längre utbildningar. Det är därför inte motiverat att tillåta längre utbildningar för yngre studerande, oavsett skäl.

Vad gäller utbildningar som ryms inom 80 veckor gäller att ”en förutsättning bör i samtliga fall vara att personen beräknas kunna avsluta utbildningen och få slutbetyg, examensbevis eller annat utbildningsbevis genom studier på maximalt motsvarande 80 veckor om heltid”. Vidare bedömer regeringen att ”även fristående kurser och delar av kurser bör kunna vara möjliga att studera med omställningsstudiestöd om själva utbildningen ryms inom de 80 veckor som är stipulerade och kan avslutas under denna tid.

Regeringen avser att bedömningen ska göras med utgångspunkt i utbildningen som sådan. Vid individuellt anpassade utbildningar, och då kurser och delkurser sätts ihop till olika utbildningspaket bör en individuell studieplan eller motsvarande som utvisar tiden för utbildningens genomförande.”

NN har ansökt om omställningsstudiestöd för studier på flertalet fristående kurser under vårterminen 2023. Hon har uppgett att målet med studierna är att läsa upp sin högskoleexamen till en kandidatexamen i psykologi vilket kräver 60 veckors studier.

Överklagandenämnden konstaterar att bedömningen av vad som är en utbildning och hur omfattande den är normalt ska ske utifrån utbildningen som sådan. De undantag som kan finnas, enligt lagens förarbeten, är om det finns en med utbildningsanordnaren fastställd studieplan. Det bör då vara en studieplan som visar ett annat tydligt mål med studierna än att läsa in en kandidatexamen på en längre utbildning, och att dessa studier kan slutföras inom 80 veckor. Någon sådan studieplan finns inte i detta ärende. Det är istället uttalat i den planering som finns att avsikten är att läsa in en kandidatexamen.

Syftet med den åldersbegränsning på 80 veckor för studerande under 40 år som finns för omställningsstudiestödet är i huvudsak att de som är yngre ska hänvisas till studiemedelssystemet för att läsa längre utbildningar. Det beror på att rekryteringen till omställningsstudiestödet i första hand ska ske i den äldre gruppen som redan är etablerade på arbetsmarknaden där behovet av omställning är större. Om fristående kurser som kan räknas in i program och ge en kandidatexamen mer generellt skulle kunna finansieras med omställningsstudiestöd leder det till att stödet kan nyttjas av

yngre för att läsa längre utbildningar, vilket inte är syftet med omställningsstudiestödet.

En kandidatutbildning i psykologi är en utbildning som överstiger 80 veckors heltidsstudier då den omfattar totalt 180 högskolepoäng vilket motsvarar 120 heltidsveckor. Om utbildningen sker inom program eller uppnås genom planerade studier på fristående kurser påverkar inte den bedömningen.

Mot denna bakgrund finner Överklagandenämnden att NN:s utbildning med inriktning mot en kandidatexamen i psykologi är längre än 80 veckor och att hon därför inte har rätt till omställningsstudiestöd för den sökta utbildningen. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Dalman

Ulrica Åsberg

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg
Föredragande: Ulrica Åsberg

Kopia till CSN och CSN:s Rättsavdelning
Kopia till Utbildningsdepartementet